

ABORDAREA FILOSOFICĂ A IDEII UNIFICĂRII EUROPEI

Denis Malisencu
UTM

Abstract: Europa este, convențional, unul dintre cele șapte continente. Douăzeci și opt din țările Europei compun Uniunea Europeană și sunt puternic integrate din punct de vedere politic și economic. Relațiile dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană au fost formal lansate odată cu semnarea la 28 noiembrie 1994 a Acordului de Cooperare și Parteneriat, care a intrat în vigoare la 1 iulie 1998.

Cuvinte cheie: unificare, cultura, integrare, Europa.

Unitatea europeană. Ea nu este nici geografică nici rasială (Europa fiind compusă din celți, romani, slavi, germani etc.). Europa are o unitate ce are „drept nucleu o anumită structură a spiritului, o formă determinate a ethos-ului (obicei), un fel determinat de a aborda lumea ca întreg și de a forma, prin activitate lumea. Richard Coudenhove-Kalergi identifică nevoia individualității în Europa. El consideră că scopul democrației europene este acela de a îi asigura individului cât mai multă libertate. Cultura europeană este un amestec de elemente grecești, romane, creștine, germane [2]

Europa prezintă semnele întrării într-o epocă de confruntare și, pe de altă parte, semnele începutului unei revoluții tehnologice ce schimbă profund vechile organizări ale producției, dar și ale comerțului și vieții sociale. Nu doar despartirea de vechea Europă a devenit un reper pentru specificarea Europei, ci și încercarea de a scoate Europa din europenism. Aceasta încercare s-a produs sub eforturile național-socialismului și pe de o parte și a comunismului, pe de altă parte. Pe rând, mai multe direcții intelectuale au anunțat divorțul de Europa consacrată istoric: ateismul, naționalismul, comunismul.

Factori și premise ale avansării procesului de integrare europeană.

Considerăm că în construcția unei Europe unite, un rol deosebit de important și chiar strategic le revine următorilor factori:

- Dezvoltarea procesului de integrare economică Europeană, fapt apreciat de Tratatul de la Maastricht, ca fiind unul „progresiv și ireversibil” [3]. Anume, integrarea economică constituie suportul unor mai bune politici în asigurarea securității statelor, a soluționării problemelor ecologice, a dezvoltării durabile etc.
- Politicile Uniunii Europene privesc mass-media drept „manifestări ale praxisului cultural care integrează chestiuni legate de identitate”, pentru că poate să ofere o platformă de dialog. Mass-media și cultura constituie terenul, în care se poartă discuții aprinse raportate la identitate, fie ea europeană, fie de altă

natură. Mijloacele de informare în masă sunt esențiale în formarea unei identități europene, în dobândirea legitimității, în general, și în continuarea integrării politice europene, în particular.

- Construcția unui spațiu cultural comun, care să păstreze diversitatea structurală a culturilor europene, dar care să edifice treptat, în ordine funcțională și practică, prin programe educaționale și strategii de schimb intercultural, o convergență în planul valorilor și al mentalităților.

Caracteristica culturii europene constă, în primul rând, în manifestarea ei ca o cultură autentică și deplină, ca structură istorică deschisă. De asemenea, cultura europeană e creatoare: „[ea] trebuie, deci, să creeze noul permanent, spre a fi. E felul ei de a fi. Nimic nu pune capăt și țintă spiritului creator; fiecare creație naște altele, așa cum răspunsurile culturii europene nasc alte întrebări. O cultură este autentică în clipa când trezește în ea izvoarele neîncetatei reînnoiri. Ea nu se poate îmbolnăvi de senectute, fiind înconștientă izvorului, nu a bălții stagnante.”

Conform gânditorului român C. Noica [4], cultura europeană se caracterizează prin afirmarea eului, prin ieșirea din gloată, prin aspirația către reafirmarea persoanei. Evidențind specificul culturii europene, C. Noica [4] scria: „Dacă ar dispărea cultura europeană, încă ar putea supraviețui ceva din ea: modelul pe care l-a dat lumii istorice. El ar reapărea drept conștiința de sine a oricărei alte culturi depline — în cazul că ar mai fi vreuna. Până la cultura europeană, toate celelalte știute nouă au fost parțiale: au cunoscut numai un colț de Terra, oricât de întins ar fi fost el, și au dat socoteală numai de versiunea lor a spiritului. Singură cultura europeană, cel puțin din perspectiva noastră, după ce a încercat felurite variante (bizantină, romano-catolică, italiană, franceză, anglo-saxonă, ultimele două pe un fond germanic), s-a deschis, prin conștiința istorică, înspre toate culturile știute.” [4] C. Noica e încrezător în capacitatea culturii europene de a da arhetipul oricăror altor culturi, deoarece „cultura europeană nu doar a asimilat ce era valabil în alte culturi (în primul rând, experiența de artă și de limbă, uneori și de gândire), dar și-a extins ea valorile morale, ideologice, economice și de civilizație peste ele” [4].

Precum este specificat în cartea “ Dimensiuni etice ale comunicării în postmodernitate” [7] de Antonio Stefan Sandu, Europa unită are menirea de a fi mai mult decât o construcție Suprastatală și transpersonală, iar pentru ai reuși proiectul european va trebui să se bazeze pe o serie de valori comune și specifice acestui model cultural european. Pentru a contura cadrele în care homo europeus devine o realitate a Europei, în filosofia românească Constantin Noica [4] “pune” cu temei ontologic, problema omului în hătisul contradicțiilor generate de pluritatea culturilor Europei și globalitatea civilizatorie a erei tehnice planetare”.

Problema europeană este privită de către C. Noica [4] dintr-o perspectivă umanistă “ca dorința omului de a se regăsi pe sine”.

Pe C. Noica [4] l-a preocupat vocația europeană a romanescului și pentru aceasta a determinat modelul cultural European. Constantin Noica [4] vede în cultura europeană ca o asimilare a ceea ce era valabil în alte culturi extinzându-și propriile valori morale, economice și de civilizație europizând întreaga planetă.

De asemenea, J. Habermas propune concepția „patriotismului constituțional” [5], care se alimentează din tradițiile culturale ale națiunilor și își are fundamental în democrație și în drepturile umane.

Deosebit de importantă, în concepția lui Habermas asupra unificării europene, este teza, după care „integrarea funcțională” nu va fi suficientă pentru unificarea europeană: o „integrare socială” rămâne mereu indispensabilă. Iar „integrarea socială” nu va rezulta, nicidecum, dintr-o „integrare funcțională, desfășurată prin interdependențele economice”, ci va presupune acțiuni distincte la nivelul „substratului cultural” [6]. Pentru aceasta, Habermas indică un șir de măsuri ce trebuie realizate:

- elaborarea unei Carte europene, a Constituției;
- punerea în mișcare a procesului formării democratice a voinței politice;
- inițierea partidelor europene;
- deschiderea sferei publice europene;
- formarea mass-mediei transnaționale;
- evoluția spre elaborarea de reglementări europene etc.

Astfel, se vor forma premisele ce duc spre o „democrație postnațională” și, ca prim exemplu al unei democrații dincolo de statul național – va fi noua Europă.

Reflecțiile filosofului german Jurgen Habermas [6] (n. 1929) despre Europa, despre, Unificarea europeană se centrează, în primul rând, asupra „integrării sociale și culturale”, prin sesizarea „problemelor-consecință” ale economiei mondializate.

El se pronunță asupra posibilității instaurării unei „democrații postnaționale”, delimitând patru probleme cruciale care trebuie soluționate.

Problema ocupării forței de muncă. Pe de o parte, „ocuparea deplină” nu mai funcționează ca scop politic, dar, pe de altă parte, reforme profunde nu mai sunt realizabile rămânându-se în granițele statului național.

Problema corelării „eficienței pieței” și a „dreptății sociale”. Pe de o parte, piețele lărgite se dovedesc eficiente din punct de vedere economic, dar, pe de altă parte, rămâne nesatisfăcut dezideratul dreptății sociale, fără o intervenție a statului național.

Problema competențelor Uniunii. Pe de o parte, Uniunea Europeană are nevoie de competențe de decizie, care sunt, inevitabil, pe seama competențelor statelor naționale existente, dar, pe de altă parte, pierderea de competențe de către statul național ar putea antrena reducerea posibilităților de a întreprinde politici sociale

Problema formării unei „identități colective”, dincolo de granițele statelor naționale: pe de o parte, este nevoie de formarea unei „identități colective” dincolo de granițele naționale și de crearea, pe această bază, a condițiilor de legitimare pentru o „democrație postnațională”, dar, pe de altă parte, până acum democrațiile au rămas naționale.

Există mai multe opinii în vederea soluționării acestor probleme. J. Habermas [6] este adeptul aceluia care consideră că Europa trebuie să fie un stat federal; acesta ar fi punctul de plecare pentru instituirea unui regim al unei viitoare „politici interne mondiale”, bazat pe acorduri internaționale.

El subliniază neîncetat nevoia „formării democratice a voinței politice” drept condiție a unificării europene și a funcționării cu succes a Uniunii. Astfel, filosoful german [6] argumentează posibilitatea unei „democrații postnaționale”.

J. Habermas [6] a pus direct problema formării identității europene, observând că „procesul de unificare se izbește stăzi de pragul unei identități europene absente.” – o „identitate colectivă” unde prevalează „principiile dreptății”, față de „vreun destin al națiunii”. El este încrezător că democrația nu e posibilă fără resurse culturale, iar educația pentru democrație are prioritate pe agenda democratizărilor.

Filosoful german accentuează și rolul religiei ca parte a dinamicii societății moderne din Europa. El susține că, în istoria europeană, Biserica și religia au jucat un rol esențial, și consideră că nici filosofia, în formele ei cele mai comprehensive și mai dezvoltate, nici chiar „filosofia postmetafizică nu vor putea limita sau înlocui religia”. J. Habermas se pronunță împotriva tentativei de a izola formele culturii unele de altele, menționând că, în condițiile actuale, odată cu globalizarea, e necesar de a face ca ”ideile filosofice (...) să comunice cu politica, arta și religia în mod ne îngrădit” [6]

Cultura Europeană s-a delimitat de cea asiatică prin faptul că a obiectivat în comportamente și instituții, cultură spirituală. De fapt, când se vorbește despre cultură în prim plan apare diversitatea. Cultura europeană este o căutare de identitate reconstruibilă și deschisă. Europa culturilor reprezintă un mozaic de limbi și culturi diverse, o îmbinare a similarităților și a diferențierilor dintre culturile națiunilor europene.

Cultura europeană modernă se caracterizează prin individualism, pasiune de cunoaștere, existența pluralităților de idei, flexibilitate, pragmatism accentuat, simț al organizării și coordonării eforturilor intelectuale și artistice, preocupare intensă pentru învățământ, cercetare etc.

Europa a fost identificată cu religia catolică până la apariția protestantismului. Hegel definea specificul European legând protestantismul și revoluția franceză de tradiție [1]. În schimb Nietzsche nu mai sprijinea Europa pe o tradiție, ci pe mai multe și configurează „conceptul cultural al Europei” [2]. De acest concept țin doar popoarele și părți de popoare care au în comun trecutul în „grecism,

romanitate, iudaism si crestinism.” Europa culturală nu se suprapune Europei geografice.

Relațiile dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană

Relațiile dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană au fost formal lansate odată cu semnarea la 28 noiembrie 1994 a Acordului de Cooperare și Parteneriat [9], care a intrat în vigoare la 1 iulie 1998.

În prezent UE și RM dezvoltă o relație din ce în ce mai strânsă, aceasta mergând dincolo de cooperare, până la integrarea economică treptată și o aprofundare a cooperării politice. Integrarea Europeană rămîne obiectivul principal și ireversibil al agendei interne și externe a Republicii Moldova.

Ce permite integrarea europeana din punctul de vedere a Guvernului Republicii Moldova[8]:

Integrarea europeană este cel mai bun mod de a transforma țara noastră. Un viitor european înseamnă mai multe locuri de muncă și salarii mai bune; comerț mai extins și investiții sporite; și nu în ultimă instanță un sprijin în consolidarea respectării drepturilor omului și în promovarea libertății de circulație a cetățenilor noștri. Schimbările respective necesită timp și eforturi, dar acestea nu implică ostilitate sau exclusivitate față de alți parteneri. Parcursul European este o afirmație a modului în care ne vedem viitorul țării noastre și un plan cum putem atinge acest obiectiv. Integrarea europeană nu va rezolva toate problemele noastre, dar va oferi un plan în a schimba țara noastră în bine. Reformele implementate pentru a ne apropia de UE vor consolida democrația, vor duce la creșterea bunăstării populației, inclusiv prin oferirea unor servicii publice de o calitate sporită.. Aceste reforme sunt pentru beneficiul cetățenilor noștri și necesită a fi implementate în orice caz, dar integrarea europeană este cel mai rapid și mai eficient mod de realizare a acestora. Uniunea Europeană este cea mai mare piață de desfacere, reprezentând aproximativ 45% din exporturile noastre. Deci, apropierea de UE, va stimula economia noastră. Experții independenți consideră că Acordul de Asociere va avea un efect pozitiv asupra economiei țării, cu o creștere economică între 3,2% și 5,4% pe an. Noul aranjament va crea premisele necesare pentru oferirea mai multor locuri de muncă și a salariilor mai mari. Acesta va crește comerțul nostru cu UE cu 15-16% și va face Moldova mai atractivă pentru investitori străini. Nu în ultimul rînd, apropierea de UE va însemna produse și servicii de o calitate și siguranță sporită. Respectul pentru statul de drept este fundamental pentru aplicarea planului european de dezvoltare. Acțiunile pe care ni le-am asumat vor consolida reformele interne și vor aduce sistemele juridic, economic și politic al Republicii Moldova în conformitate cu standardele europene. La Vilnius, am primit o actualizare din partea UE cu privire la progresele pe care le-am înregistrat pe dimensiunea liberalizării regimului de vize. Am primit un raport pozitiv, care va permite ca o decizia finală să fie luată de statele membre ale UE până în 2014.

Acesta este un exercițiu tehnic complex, dar experiența altor țări arată că odată intrat în vigoare Acordul de liberalizare a regimului de vize este pus în practică în câteva luni. Liberalizarea vizelor va reduce timpul și costul pentru cetățeni moldoveni care călătoresc în Europa.

Conform Dr.hab., prof. Valeriu CUȘNIR [10], director al Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei, În Articolul Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană [11]: avantaje și obligații spune ca: Un prim avantaj al aderării la Uniunea Europeană vizează posibilitatea Republicii Moldova de a participa la procesele din economia, politica și cultura europeană și cea mondială. Istoria dezvoltării Uniunii Europene arată că și statele mici au jucat un rol important în luarea unor decizii strategice. Integrarea Moldovei în Uniunea Europeană va fi o expresie firească a identității de valori și principii, a vocației sale de țară democratică, profund atașată prin tradiții, cultură și civilizație, în spațiul unic european.

Un alt avantaj ar fi identificarea unor noi posibilități pentru promovarea intereselor naționale pe plan european. În ultimele decenii, ca urmare a aprofundării cooperării între statele Uniunii Europene, de la una sectorială la una mai largă, mai comprehensivă, tot mai multe împuterniciri ale statelor-membre din diferite domenii au fost transferate instituțiilor europene și sunt administrate în comun de către statele-membre. Or, anume acestea și oferă țărilor din UE posibilitatea de a influența „construcția” politicilor europene și a promova astfel interesele lor naționale. Statele care au aderat și care urmează să adere la UE sunt conștiente de faptul că renunță la o parte din suveranitatea lor națională în schimbul obținerii unor câștiguri politice noi și nu numai.

Beneficiile economice de care s-ar putea bucura cetățenii Republicii Moldova, agenții economici ar fi: creșterea economică, creșterea investițiilor străine directe, crearea unor noi structuri de producție, care să permită fabricarea unor produse finite cu valoare adăugată mai mare și calitate superioară, conform standardelor UE, protecție sporită a consumatorilor, creșterea economiilor și investițiilor populației, micșorarea fiscalității prin politici de impozitare mai relaxate, extinderea piețelor de capital (noi fluxuri de capital, diversificarea produselor financiare), dezvoltarea afacerilor și a sectorului privat, stimularea concurenței, accesul pe piața muncii din statele UE, îmbunătățirea substanțială a standardului de viață al populației. Aceste avantaje economice generale presupun, însă și anumite presiuni concurențiale ale pieței unice, de concurență acerbă cu firmele din statele membre dezvoltate, să se ia în considerare necesitatea transformărilor tehnologice - care pot duce, pe termen scurt, și la creșterea șomajului, odată cu restructurarea întreprinderilor și a unor întregi sectoare industriale. Accesul la fondurile structurale comunitare va oferi posibilitatea Republicii Moldova să asigure o dezvoltare echilibrată a regiunilor, precum și o dezvoltare rurală susținută, să modernizeze infrastructura de

transporturi și de mediu, să creeze noi oportunități de ocupare a forței de muncă, mai ales în mediul rural, să promoveze politici sociale, care să conducă la standarde de viață de o calitate superioară.

Aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, indiscutabil, adaugă țării o certitudine mai înaltă, atunci când vorbim despre asigurare a securității și intereselor naționale.

Concluzie:

Avantajele aderării Republicii Moldova la UE se pot împărți în trei mari categorii:

- economice (creștere economică, creșterea nivelului de trai al populației etc.),
- stabilitate politică
- securitate.

Integrarea va avea efecte pozitive asupra modernizării societății în ansamblu, asupra imaginii externe a țării, precum și asupra vieții cetățenilor (cum spre exemplu, libera circulație a persoanelor).

Conducerea Republicii Moldova trebuie să treacă de la declarații la acțiuni concrete. Pe calea spre UE sunt foarte multe de făcut în domeniul consolidării democrației, drepturilor omului, libertății politice, ameliorării climatului investițional, tranziția la o economie de piață cu adevărat funcțională. În acest sens, mișcarea spre UE este mai importantă acum decât scopul final.

De asemenea, trebuie intensificat dialogul intern, care trebuie să aducă societatea la un consens.

Este foarte important ca imaginea țării, care acum nu este cea mai bună, să fie ameliorată. Uneori factorii decizionali se lasă mult mai influențați de niște publicații, decât de cele mai bune rapoarte analitice.

Republica Moldova trebuie să folosească toate oportunitățile - implementarea Acordului de Parteneriat și Cooperare, cooperarea regională în cadrul Pactului de Stabilitate și a altor structuri, cooperarea în cadrul politicii Noii vecinătăți. Este deosebit de importantă cooperarea transfrontalieră, mai ales cu țările vecine.

Uniunea Europeană avansează spre o mai bună conștientizare de către cetățeni, a apartenenței la comunitatea europeană, capabilă să creeze solidaritate, bunăstare și securitate atât pentru toți membrii ei, cât și pentru comunitatea mondială în ansamblu.

Bibliografie :

1. Revoluția franceză (în franceză Révolution française) a fost o serie de revolte sociale și politice radicale din Franța, în perioada anilor 1789-1799, care a afectat profund istoria modernă a Franței, marcând declinul puternic al monarhiei și bisericii și apariția democrației și naționalismului.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Revolu%C8%9Bia_francez%C4%83

2. Din cauza numeroaselor perspective care pot fi abordate pe această temă, este imposibil să fie formată o concepție unică și cuprinzătoare despre cultura europeană. Cu toate acestea, există elemente esențiale care sunt în general convenite ca formând fundamentul cultural al Europei contemporane. O listă a acestor elemente dată de Bochmann include:

Un patrimoniu cultural și spiritual comun, derivat din antichitatea greco-romană, Creștinismul, Renașterea și umanismul, gândirea politică a iluminismului și revoluția franceză, terminând cu evoluțiile modernității.

- cultură materială bogată și dinamică, care a fost extinsă și în celelalte continente ca rezultat al industrializării și colonialismului în timpul „Marii Divergențe”.

- concepție specifică a individului exprimată prin existența și respectul pentru o legalitate care garantează drepturile omului și libertatea individului.

- pluralitate de state cu ordini politice diferite, care se „hrănesc” reciproc cu idei noi.

Respectarea popoarelor, statelor și a națiunilor din afara Europei.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Cultura_Europei

3. Tratatul privind Uniunea Europeană (numit și Tratatul de la Maastricht) a fost semnat de Consiliul European la 7 februarie 1992 în localitatea olandeză Maastricht, reprezentând până atunci cea mai profundă schimbare a tratatelor de la înființarea Comunității Europene. Acest tratat a pus bazele Uniunii Europene.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Tratatul_de_la_Maastricht

4. Constantin Noica (n. 12 iulie 1909, Vîtănești, județul Teleorman - d. 4 decembrie 1987, Păltiniș, județul Sibiu) a fost un filosof, poet, eseist, publicist și scriitor român.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Constantin_Noica

5. Patriotismul constituțional este ideea că oamenii ar trebui să formeze un atașament politic față de normele și valorile unei constituții pluraliste liberale democratice, mai degrabă decât o cultură națională sau o societate cosmopolită. Este asociată cu identitatea post-naționalistă, deoarece este văzută ca un concept similar cu naționalismul, ci ca un atașament bazat mai degrabă pe valori ale constituției decât pe o cultură națională. În esență, este o încercare de a re-conceptualiza identitatea grupului, cu accent pe interpretarea cetățeniei ca o loialitate care depășește identitatea etnoculturală a indivizilor. Teoreticienii cred că acest lucru este mai apărător decât alte forme de angajament comun într-un stat modern divers, cu mai multe limbi și identități de grup. Este deosebit de relevantă în statele democratice post-naționale în care coexistă mai multe grupuri culturale și etnice. A avut influență în dezvoltarea Uniunii Europene și o cheie a europenismului ca bază pentru mai multe țări aparținând unei uniuni supranaționale.

https://en.wikipedia.org/wiki/Constitutional_patriotism

6. Jürgen Habermas este un filozof și sociolog german, care a devenit cunoscut mai ales datorită lucrărilor sale în filozofia socială.

https://ro.wikipedia.org/wiki/J%C3%BCrgen_Habermas

7. Dimensiuni etice ale comunicării în postmodernitate de Antonio Stefan Sandu

<https://books.google.md/books?id=5o78zxOOzxEC&pg=PT205&lpg=PT205&dq=constantin+noica+europa&source=bl&ots=MSrKX2o2Ov&sig=ACfU3U0T0vvtpeinh7rsUYfEpdgQyHG2w&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKEwiSopbglbviAhUHaVAKHWRsDjU4ChDoATAEegQIBxAB#v=onepage&q&f=false>

8. Integrarea europeană este cea mai bună cale de a transforma țara noastră Suntem europeni, pentru că este în interesul nostru național.

<https://gov.md/europa/ro/content/ce-%C3%AEnseamn%C4%83-pentru-tine-integrarea-european%C4%83>

9. Relațiile dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană au fost formal lansate odată cu semnarea la 28 noiembrie 1994 a Acordului de Cooperare și Parteneriat, care a intrat în vigoare la 1 iulie 1998. Acordul de Parteneriat și Cooperare reprezintă baza juridică a relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Acordul a fost semnat la 28 noiembrie 1994 și a intrat în vigoare la 1 iulie 1998 pentru o durată inițială de 10 ani. Acest aranjament asigură baza colaborării cu UE în domeniul politic, comercial, economic, juridic, cultural-științific.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Rela%C8%9Biile_dintre_Republica_Moldova_%C8%99i_Uniunea_European%C4%83

10. Valeriu Cușnir este născut la 13 iunie 1958 în raionul Florești, satul Roșietici. Din anul 2013 până la finele anului 2018 a fost director al Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei.

<http://icjp.asm.md/articol/valeriu-cu%C8%99nir>

11. Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană: avantaje și obligații. Dr.hab., prof. Valeriu CUȘNIR, director al Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei. 2013

<https://ru.scribd.com/doc/187924119/Integrarea-Republicii-Moldova-in-Uniunea-European%C4%83-avantaje-%C5%9Fi-obliga%C5%A3ii>

SPECIFICUL BUCĂTĂRIEI EUROPENE

Carasiova Aliona
Universitatea Tehnică

Abstract: În prezentarea mea aș dori să descriu specificul bucătăriei Europene, deoarece în zilele noastre ducem cont de o alimentație sănătoasă care însăși provine din țările europene. Regimul sănătos a unui om contemporan e stimulat și practicat în consum. În special vreau să evidențiez simplitatea și variația acestor bucătării ce influențează pozitiv asupra sănătății noastre.

Cuvinte cheie: Bucătăria Europeană, alimente, istorie, tradiții, consum, bucate tradiționale

Motto: " Fie că hrana să-ți fie leac, și leacul hrana "
Hipocrat

Bucătăria Europeană: gustos și sănătos

Teritoriul Europei cuprinde diverse etnii, fiecare având propriile preferințe în alegerea produselor și a condimentelor, astfel încât bucătăria europeană este